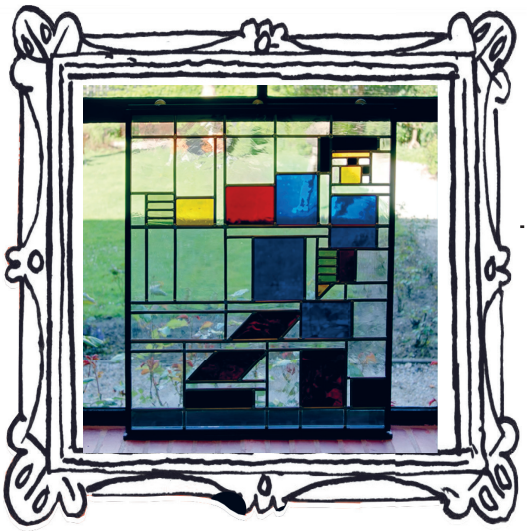

Lesbrief Pim & Pom op museumtoer

De zaaier

afl. 5

In deze aflevering duiken Pim en Pom in de glas-in-loodramen 'De zaaier, de maaier, de rooier en de spitter' van Theo van Doesburg. Wat kunnen de kinderen ontdekken in deze ramen? En wat leren ze nog meer?

In deze les:

- Maken de kinderen kennis met de glas-in-loodramen 'De zaaier, de maaier, de rooier en de spitter' van Theo van Doesburg;
- Leren ze over het werk van de boer;
- Laten ze hun eigen boon en/of aardappel groeien;
- Maken ze hun eigen glas-in-loodramen;
- Maken ze hun eigen blokpoppetjes.

Voorbereiding

- Print het bijgeleverde kunstwerk uit;
- Print de bijgeleverde lijst uit.

Materialen

- Een bruine boon, doorzichtig plastic zakje, keukenpapier of wc-papier, water en plakband voor opdracht 4;
- En/of een pootaardappel, een grote pot met gaten onderin of een stukje grond, potgrond en water voor opdracht 4;
- Zwart karton, gekleurd vloeipapier in rood, geel en blauw en knutselspullen voor opdracht 5;
- Houten blokken (bijvoorbeeld uit de kringloop) en tekenspullen voor opdracht 6;

Opdracht 1: Samen kijken (duur: 5 minuten)

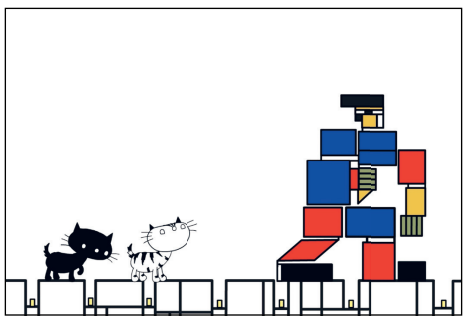
Bijzonder raam

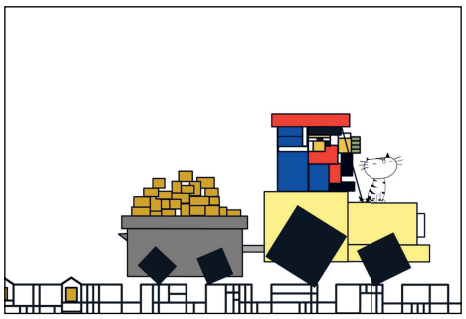
Bekijk samen de afbeelding van het glas-in-loodraam op het digibord of op print. Wat zie je precies? Zie je een mens? Of zie je vooral kleuren en lijnen? Dit werk heet de Zaaier. Waaraan kun je zien dat dit een zaaier is? (Niets is goed of fout: laat de kinderen zelf kijken en probeer ze zo min mogelijk te sturen.) Na de eerste indruk kun je nog vragen: Kijk nog een keer heel goed. Zie je nu iets wat je eerst niet gezien had?

Opdracht 2: Filmpje (duur: 10 minuten)

Boer aan het werk

Bekijk 'Pim en Pom op Museumtoer', aflevering 5 – De zaaier.
Info: In deze vijfde aflevering van 'Pim en Pom op Museumtoer' bekijken Pim en Pom de glas-inloodramen van Theo van Doesburg en springen het raam van De Zaaier in. Daar ontmoeten ze een boer.
Kijkvraag vooraf: Wat voor planten gaat de boer zaaien?

Wie? Theo van Doesburg

Wanneer? 1883-1931

Wat? In 1917 richtte hij het tijdschrift De Stijl op. Er ontstond een groep kunstenaars die de kunst en de wereld om hen heen wilde vernieuwen. Ook bekende kunstenaars als Piet Mondriaan en Gerrit Rietveld hoorden bij deze groep.

Weetje? De kunstenaars van De Stijl gebruikten vooral rechte lijnen, vierkanten en rechthoeken. Ze gebruikten maar een paar kleuren: rood, geel en blauw, samen met de 'niet kleuren' wit, zwart en grijs. Van Doesburg viel op doordat hij een afbeelding steeds abstracter maakte. Hij liet steeds meer weg, totdat er alleen lijnen en vlakken overbleven.

Opdracht 3: Kringgesprek over zaaien en oogsten (duur: 10 minuten)

Helpende pootjes

In het filmpje ontmoeten Pim en Pom een boer die mais zaait en aardappels moet poten voordat de dreigende regenwolken losbarsten. Pom probeert de wolken vanaf een ladder tegen te houden, terwijl Pim met een tractor de Zaaier helpt om sneller te zaaien. Ga het gesprek in de klas aan en stel de volgende vragen:

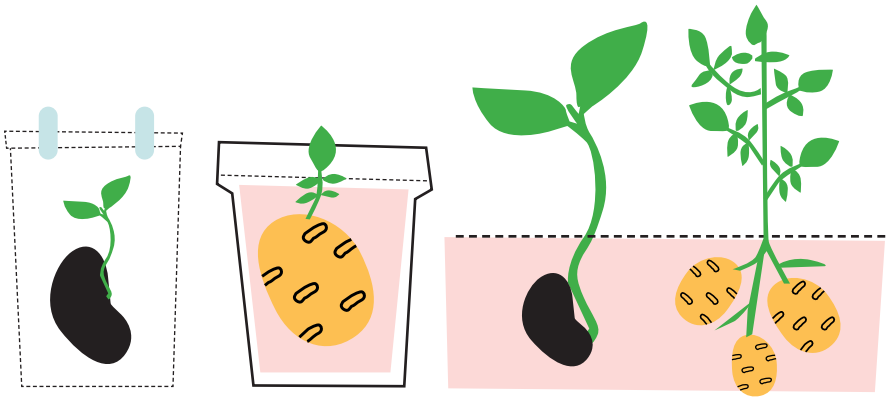
Ga het gesprek in de klas aan en stel de volgende vragen:

- Waarom moeten de Zaaier en Pim en Pom zo hard werken?
- Waarom is de regen hier lastig?
- Wat doet Pom met de wolken?
- Wat gebeurt er als je te laat zaait?
- Waarom denk je dat de Zaaier blij is met de hulp van Pim en Pom?
- Welke dingen moeten boeren allemaal doen voordat wij iets kunnen eten?
- Zou jij het leuk vinden om boer te zijn?
- Wat zou je dan moeten doen?
- Heb jij weleens iets geplant of gekweekt?
- Wat gebeurde er toen?

Opdracht 4: Doen

Zaai je eigen plantje

Nu is het tijd om zelf aan de slag te gaan, thuis of in de klas. Kies wat bij jullie past: een snelle proef met een bruine boon of een langer project waarin jullie zelf aardappels telen.

Optie 1: Snel aan de slag. Laat een boon groeien

Een bruine boon kan al snel uitgroeien tot een klein plantje. En het leuke is: je kunt goed zien wat er onder de grond gebeurt!

Dit heb je nodig:

- Een bruine boon
- Een doorzichtig plastic zakje
- Keukenpapier/wc-papier
- Water
- Plakband

Zo doe je het:

1. Maak het papier vochtig met water. Het moet nat zijn, maar niet druipen.
2. Leg de boon op het papier in het plastic zakje.
3. Hang het zakje met plakband voor een raam, op een lichte plek.
4. Kijk elke dag wat er verandert. Houd het papier vochtig. Als het goed is komt er een worteltje uit de boon.

Daarna groeit er een steeltje met blaadjes. De boon bevat voedingsstoffen die het jonge plantje helpen groeien. Later maakt het plantje met behulp van zonlicht zelf voedingsstoffen aan.

Onderzoek samen: Wat zie je als eerste? Welke kant groeien de wortels op? En hoe ziet de boon er na een paar dagen uit?

Optie 2: Neem de tijd: teel je eigen aardappels

Aardappels groeien onder de grond. Hoe bijzonder is het om zelf te ontdekken hoe dat werkt? Met de klas kun je een aardappelplant laten groeien en uiteindelijk je eigen aardappels oogsten.

Dit heb je nodig:

- Een pootaardappel
- Een grote pot met gaten onderin of een stukje grond
- Potgrond
- Water
- Een zonnige plek

Zo doe je het:

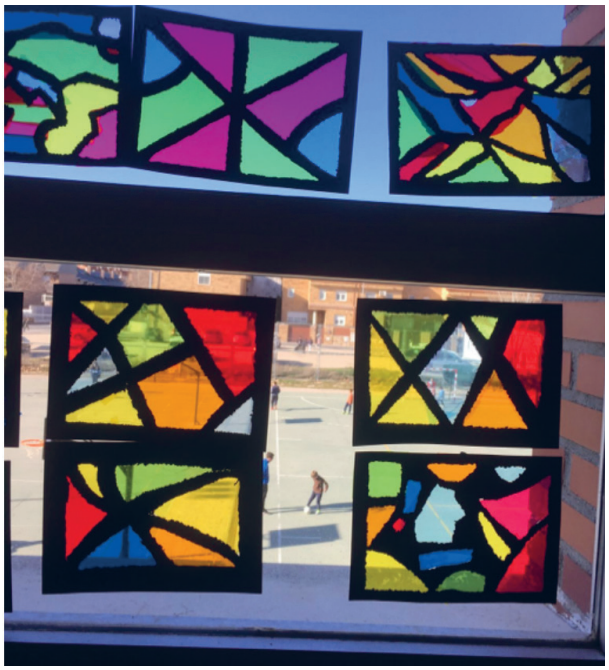
1. Plant de aardappel. Vul de pot met potgrond. Leg de pootaardappel ongeveer 10 centimeter diep in de grond, met de uitlopers naar boven. Dek hem af met aarde.
2. Geef water. Maak de grond vochtig, maar niet kletsnat. Zet de pot op een lichte plek.
3. Kijk hoe de plant groeit. Na een tijdje verschijnen er groene stengels en bladeren boven de grond. Blijf de plant verzorgen en geef water als de grond droog wordt.
4. Geef de plant meer ruimte. Vul de pot tijdens het groeien eventueel aan met potgrond, zodat de aardappels die zich vormen goed bedekt blijven.
5. Wacht op de oogst. Als de plant na een aantal maanden geel wordt en afsterft, zijn de aardappels meestal klaar om te oogsten. Haal de plant voorzichtig uit de pot en zoek de aardappels in de grond.

Lees verder op pagina 3

Vervolg opdracht 4

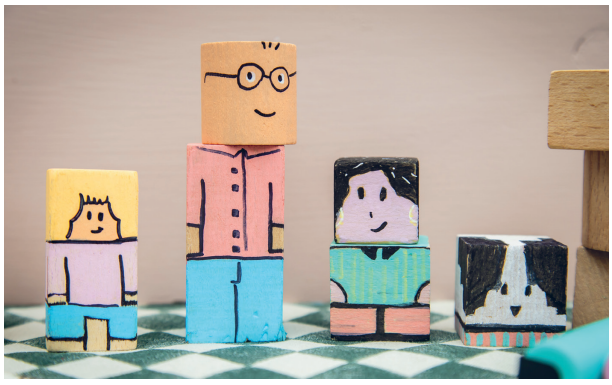
Ga intussen met elkaar in gesprek. Hoe teelt een boer aardappels? De boer poot in het voorjaar de pootaardappels met een machine in lange rijen in de grond. Boven de grond groeien stengels en bladeren. Onder de grond groeien nieuwe aardappels. Na drie tot vijf maanden zijn ze meestal groot genoeg om te oogsten. De boer rooit de aardappels met een speciale machine uit de grond. Daarna worden ze gesorteerd en opgeslagen. Een deel gaat naar de supermarkt. Andere aardappels gaan naar een fabriek, waar ze er bijvoorbeeld friet of chips van maken. Hoe eet jij je aardappels het liefst?

Opdracht 5: Maken (duur: 30 minuten)

Je eigen glas in lood raam

Werken met echt glas is een echte kunst. Maar je kunt ook glas-in-lood maken van karton en vloeipapier. Probeer maar eens. Knip of prik rechthoeken uit zwart karton, zodat er open vakjes ontstaan. Plak achter elk vakje stukjes gekleurd vloeipapier in rood, geel en blauw. Zo maak je je eigen glas-in-loodraam. Hang alle kunstwerken voor het raam in de klas. Kijk een week lang wat er gebeurt als de zon er wel of niet doorheen schijnt. Welke kleuren zie je op de vloer of op de muur? Veranderen de kleuren als de zon achter de wolken verdwijnt? En wat gebeurt er als het zonlicht weer terugkomt?

Naar een idee van Octavie Wolters.

Opdracht 6: Maken (30 minuten)

Blokpoppetje

Geef ieder kind een houten blok en waar ze met verf of stiften een poppetje van maken. Hoe verander je een vierkant blok in een mens of dier? Waar komen de ogen, de neus en de mond? Krijgt het poppetje haren, kleren of misschien wel armen en benen? Ontdek hoe je met een paar lijnen en kleuren van een eenvoudig blok een heel eigen figuurtje maakt. Geef de poppetjes daarna een mooi plekje in de klas en bekijk samen hoeveel verschillende figuren jullie hebben gemaakt.

Opdracht 7: Maken (duur: 15 minuten)
Opdracht voor maximaal 4 kinderen, wisselend bij elke les

Een lijst erom!

Maken jullie een mooie lijst bij dit schilderij? Versier de geprinte lijst op een manier die past bij de glas-in-loodramen van Theo van Doesburg. Kijk nog eens goed naar het kunstwerk. Je ziet waarschijnlijk veel rechte lijnen, vierkanten, rechthoeken en gekleurde vlakken. Maar je kunt niet zien wat de Zaaier aan het zaaien is. Misschien wel mais en aardappelen, zoals met Pim en Pom. Maar misschien ook wel iets heel anders, zoals worteltjes of tomaten, of misschien wel jouw lievelingsgroente. Maak een lijst die bij dit kunstwerk past, en versier hem met de groente die de Zaaier volgens jou aan het zaaien is. Plaats het schilderij dan in je lijst en hang het op in de klas. Het vijfde kunstwerk hangt nu in je museum.

Werkblad bij de serie ‘Pim & Pom op museumtoer’

Maak je eigen ‘Mondriaan’. Knip of prik de witte vlakken uit. Plak achter elk vakje stukjes gekleurd vloeipapier in rood, geel en blauw.